Поради педагогічним працівникам з питань протидії вербуванню дітей

Важливим чинником для розуміння причин, які призводять до того, що пропозиції з боку російських спецслужб знаходять відгук саме у дітей 13-17 років є вікові психологічні особливості підлітків, про які мають знати батьки, педагоги і самі підлітки:

1 Для дітей 13-17 років характерною є несформованість тих ділянок мозку, які відповідають за контроль, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, можливість передбачати наслідки подій, власних та чужих вчинків. Це призводить до того, що користуючись своїм правом на особистий вибір, підліток до кінця не усвідомлює, що до цього вибору йогу навмисне підштовхують, а відповідати за зроблене доведеться в повній мірі саме йому.

2 Підлітки прагнуть до ризику, тим самим вони випробують себе, свої можливості, перевіряють на міцність систему норм, правил суспільства, в якому живуть. Але за несформованості критичного мислення вони, як ніхто інший, схильні потрапляти у небезпечні ситуації.

3 Підлітковий вік – це період сепарації від батьків, формування власної системи цінностей шляхом перевірки системи цінностей, закладеної батьками та суспільством. І якщо ці цінності закладалися у несприятливих умовах, за відсутності поваги до дорослих та довіри, безпеки у стосунках, неумотивовані, такі цінності будуть швидко забуті і підліток почне активно розширювати межі дозволеного, випробуючи суспільство на його правову, моральну, етичну спроможність.

4 Це період усвідомлення свого місця у суспільстві, майбутнього, період планів та мрій. А реалізація мрій, природно, потребує або активної праці та/або матеріальної складової. Тому підлітки легко «ведуться» на 7 можливості «легкого» заробітку. І якщо дорослі відразу усвідомлюють всю абсурдність ситуації, то підліток «не замислюється», що стоїть за такими щедротами та не усвідомлює шкоду, яку може завдати і собі, і оточуючим.

У межах спільної програми «Безпечна школа», яку реалізовують Міністерство освіти і науки та Міністерство внутрішніх справ, розроблено рекомендації для батьків та освітян, щоб уберегти підлітків від вербування ворогом https://mon.gov.ua/news/yak-rozpiznaty-oznaky-verbuvannia-dytynyrekomendatsii-batkam-i-osvitianam

Психологи та експерти зауважують, що російські спецслужби першочергово націлюються на підлітків, які:

• шукають додаткового заробітку й зацікавлені у будь-яких пропозиціях про роботу;

• активні й ініціативні, проте не вміють спрогнозувати наслідків своїх дій;

• не обізнані про юридичну відповідальність, зокрема щодо неповнолітніх;

• мають низьку самооцінку, почуваються самотніми або ізольованими, не відчувають підтримки в сім'ї, є так званою «групою ризику».

Корисна інформація та матеріали на допомогу педагогу щодо організації та проведення заходів з безпечної поведінки учнів, медіа освіти розміщена на сайтах:

- Центр протидії дезінформації при РНБО України: https://cpd.gov.ua/category/events/
- Академія Української Преси https://www.aup.com.ua/
- Портал медіа освіта і медіа грамотність http://medialiteracy.org.ua/

Корисні посилання:

- Міністерство освіти і науки України «Як розпізнати ознаки вербування дитини. Рекомендації батькам і освітянам» https://mon.gov.ua/news/yak-rozpiznaty-oznaky-verbuvannia

- Державна служба якості освіти - вебінар «Протидія вербуванню дітей до протиправної діяльності» https://www.youtube.com/watch?v=Tmq9zbjcWUk

- Брошура (Громадська організація «Стоп секстинг») «Протидія залучення дітей російськими військовими до протиправної діяльності через 10 мережу інтеренет» https://stop-sexting.in.ua/wpcontent/uploads/2022/06/

- Спільно зі Службою Безпеки України знято соціальний ролик «Спали ФСБшника» https://www.youtube.com/watch?v=ffSe1t4_eWk

- Проєкт «Кібер Брама» від Кіберполіції (stopfraud.gov.ua)

- інформація щодо безпеки в мережі, розділ «Кібербезпека в освіті» https://stopfraud.gov.ua/cybersecurity-in-education

- Суспільне Чернігів https://youtu.be/t7tozxrdlGs?si=S3UFasp8X7hDvXd

- Як розпізнати ознаки вербування дитини? Рекомендації батькам і освітянам - https://mon.gov.ua/news/yak-rozpiznaty-oznaky-verbuvannia-dytynyrekomendatsii-batkam-i-osvitianam

- Як розпізнати ознаки вербування дитини - https://vseosvita.ua/blogs/yak-rozpiznaty-oznaky-verbuvannia-dytyny-vid-rfporady-dlya-uchniv-ta-batkiv-108699.html

- Як зрозуміти, що дитину вербують: ознаки, методи боротьби, поради для батьків та освітян - https://nus.org.ua/2025/03/31/yak-zrozumityshho-dytynu-verbuyut-oznaky-metody-borotby-porady-dlya-batkiv-ta-osvityan/

- Як вчителі та батьки можуть убезпечити дітей від вербування рф через соціальні мережі - https://tsn.ua/ukrayina/iak-vchyteli-ta-batky-mozutubezpechyty-ditey-vid-verbuvannia-cherez-sotsialni-merezi-2798455.html

- Посібник «Цифрове середовище та воєнні злочини. Діти» - https://stop-sexting.in.ua/adult/posibnyky/tsyfrove-seredovyshche-ta-voiennizlochyny-dity/